

TISKOVÁ ZPRÁVA

Stovky ornitologů vyrazí o víkendu do terénu a budou sčítat vodní ptáky

Vodní ptáci reagují na změny klimatu a mění své zvyky

Praha, 11. ledna 2018 – Mezinárodní sčítání vodních ptáků (International Waterbird Census - IWC) se uskuteční v nadcházejícím víkendu 13. a 14. ledna 2018. Každoročně přináší důležité informace o zimování vodních ptáků a dokládá rozsáhlé změny jejich distribuce jako důsledek změn klimatu a životního prostředí. Sčítání v terénu provádí více než 400 dobrovolníků (především amatérských ornitologů) na 700 lokalitách. Organizuje ho Fakulta životního prostředí ČZU jako součást mezinárodního projektu koordinovaného Wetlands International.

Fakulta životního prostředí ČZU (www.fzp.czu.cz) ve dnech 13. a 14. ledna 2018 organizuje již 53. ročník rozsáhlého sčítání zimujících vodních ptáků v České republice. Jedná se o tradiční projekt občanské vědy (tzv. *citizen science*). Koná se každoročně v rámci **Mezinárodního sčítání vodních ptáků (International Waterbird Census)**, které probíhá na pěti kontinentech a koordinuje ho **Wetlands International** (www.wetlands.org). Na základě dlouhodobých výsledků tohoto projektu, publikovaných v prestižním ornitologickém časopise Ibis (<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ibi.12559/full>), bylo zjištěno, že dostupnost lokalit vhodných k zimování se ve střední Evropě mění a ptáci na to reagují. Některé druhy posouvají svá zimoviště směrem na sever nebo severovýchod, jiné více využívají k zimování stojaté vody, lokality ve městech nebo chladnějších oblastech.

Rozsah sčítání

V České republice, stejně jako v ostatních evropských státech, je sčítání naplánováno na polovinu ledna, kdy se vodní ptáci shlukují ve velkých počtech s minimálními přelety a lze provést jejich téměř kompletní sečtení. Česká republika se do Mezinárodního sčítání vodních ptáků zapojuje již od počátku této akce, tedy od ledna 1966. V České republice se sčítání vodních ptáků uskuteční přibližně na 700 lokalitách. Při organizaci sčítání spolupracují pobočky a kluby České společnosti ornitologické, některé základní organizace ČSOP a skautské oddíly. V celosvětovém srovnání se Česká republika dlouhodobě řadí mezi nejúspěšnější státy z hlediska procentuálního pokrytí vodních ploch

Jaký byl leden 2017 a jaký může být ten letošní?

V předchozím roce (leden 2017) proběhlo Mezinárodní sčítání vodních ptáků v ČR na 658 lokalitách a bylo při něm zjištěno 55 druhů ptáků v celkovém počtu 243 779 exemplářů. Leden 2017 patřil v České republice k nejmraznějším v celé historii sčítání od roku 1966.

Předchozí týdny letošní zimy (2017/18) přinesly ve střední Evropě relativně teplé počasí. Ve Skandinávii a severovýchodní Evropě však nyní začínají celodenní mrazy, a proto se k nám mohou přesouvat severské druhy, např. kachny morčák velký a hohol severní. Ve vnitrozemí můžeme zastihnout i některé druhy tzv. „mořských kachen“, tedy těch druhů, které obvykle zimují na otevřeném moři, jako jsou například polák kaholka nebo turpan hnědý. Naopak mírný dosavadní průběh zimy ve střední Evropě může ovlivnit vyšší počty ptáků, jejichž obvyklým zimovištěm je jihozápadní Evropa (např. některé druhy kachen, volavek nebo racků).

Změny zimovišť

Zimující populace jednotlivých druhů vodních ptáků na našem území dlouhodobě narůstají, zároveň vykazují některé společné rysy a preferují lokality, které budou s menší pravděpodobností zamrzat (tekoucí vody, rozsáhlejší mokřady v teplejších oblastech). V posledních letech se ovšem v důsledku dlouhodobých změn klimatu a životního prostředí dostupnost lokalit vhodných k zimování mění. Vodní ptáci proto více využívají stojaté vody (především pískovny, štěrkovny a jiné průmyslové nádrže), některé druhy zimují více ve městech, jiné naopak mimo městskou zástavbu. Rozsáhlým jevem, i v rámci Evropy, je pak posun hranic areálů zimního rozšíření směrem na sever nebo severovýchod.

Pro zachycení těchto rozsáhlých změn a vhodnou ochranu zimujících populací vodních ptáků je tedy pravidelný a dlouhodobý monitoring nezbytný.

Summary

A citizen-science project, **International Waterbird Census** in the Czech Republic (IWC) will take place, on behalf of the Faculty of Environmental Sciences (www.fzp.czu.cz), this week **13rd and 14th January 2018**. IWC is a world-wide site-based counting scheme for monitoring waterbird numbers, organised by Wetlands International (www.wetlands.org).

Journal Ibis, international journal of avian science, published the results of this project evaluating changes in distribution of wintering waterbirds (<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ibi.12559/full>). The site-specific dynamics of bird numbers helped to identify general preference for sites reducing winter harshness, as well as indicating climate-driven changes in spatial use of wintering sites (northern/north-eastern range changes and changes in preference for industrial waters). This fine-scale (site-specific) approach can reveal large-scale range and distribution shifts driven by climate and environmental changes regardless of the availability of large-scale datasets.

Kontakt:

Mgr. Zuzana Musilová, Ph.D.

koordinátorka Mezinárodního sčítání vodních ptáků v ČR

tel. 606 357741

musilovaz@fzp.czu.cz

Doc. RNDr. Petr Musil, Ph.D.

koordinátor Monitoringu vodních ptáků v České republice

tel. 602 664084

p.musil@post.cz

Katedra ekologie, Fakulta životního prostředí ČZU, Kamýcká 1176, 165 21 Praha 6 - Suchbátka

www.waterbirdmonitoring.cz